

dr hab. Karol Życzkowski
Instytut Fizyki UJ
ul Reymonta 4, 30-059 Kraków
e-mail karol@tatry.if.uj.edu.pl

Kraków, 4 czerwca 2004

Pan Minister
Prof. dr hab. Michał Kleiber
Komitet Badań Nauk Warszawa

W roku 2000 miałem okazję brać udział w pracach grupy doradzającej informatyzację KBN. Uaktualniając dziś listę niezrealizowanych do dziś propozycji pragnę przedstawić ją panu Ministrowi, a także nowo wybranym władzom Komitetu.

Przyznawanie grantów badawczych musi opierać się na zasadzie konkurencyjności składanych wniosków, a przy ocenie projektów badawczych oraz sprawozdań końcowych najważniejszą rolę muszą odgrywać kryteria merytoryczne.

Aby poprawić efektywność wykorzystania funduszy przeznaczanych przez KBN z pieniędzy podatnika na badania proponujemy poddanie procesu przyznawania i rozliczania grantów kontroli społecznej. Konkretnie postulujemy:

- 1) **Pełną jawność** danych dotyczących programów badawczych oraz **informatyzację Ministerstwa Informatyzacji**, czyli stworzenie systemu, dzięki któremu wszystkie sprawozdania merytoryczne z wykonanych grantów wraz listą przygotowanych publikacji oraz rozliczeniem projektu badawczego będą ogólnie dostępne w internecie. Stworzony system informatyczny musi umożliwiać każdemu wykonawcy grantu na samodzielne wprowadzenie do systemu internetowego swego sprawozdania, które będzie podstawą do rozliczenia grantu i wypłacenia części honorarium (patrz punkt 3), a także recenzentom nadsyłania recenzji.
- 2) Zagwarantowanie **niezależności** oraz **tajności recenzentów**. **Poszerzenie bazy recenzentów projektów badawczych** oraz wyznaczanie co najmniej dwóch recenzentów zagranicznych. W tym celu wnioski należy przyjmować w języku angielskim, a dla uproszczenia procedury zrezygnować z wymogu przygotowywania dodatkowo części merytorycznej w języku polskim. Podobnie proces oceny sprawozdań końcowych **należy uczynić międzynarodowym** i akceptować sprawozdania merytoryczne w języku angielskim.
- 3) Dobra praca w przeszłości stanowi konkretny argument za finansowaniem kolejnego wniosku. Proponujemy wprowadzenie do systemu **oceny składanych wniosków średniej z ocen końcowych** 3 ostatnich grantów wykonanych przez Kierownika oraz 2 głównych wykonawców projektu i finansowanych przez KBN. Aby zwiększyć szansę młodych badaczy należy przyjąć zasadę, że osoba nie realizująca projektów w ciągu ostatnich 10 lat startuje z liczbą punktów równą średniej z ocen wszystkich projektów z danej dziedziny ukończonych w ciągu ostatnich 3 lat. Wykonawcy, którzy nie otrzymali zadawalającej oceny z rozliczanego projektu, nie powinni być dopuszczani do występowania o kolejne granty przez okres kolejnych 5 lat.
- 4) O ile niektórzy koledzy wnioskują, aby nie zezwalać na wypłacanie z grantów honorariów dla wykonawców, w moim przekonaniu ta propozycja byłaby w Polsce przedwczesna. Jednakże należy ustalić rozsądne limity **na honoraria**, jednakowe dla wszystkich dziedzin nauki. Aby powiązać płacę z jakością wykonanej pracy postulujemy wprowadzić regułę, że **tylko połowa sumy przeznaczonej na honoraria dla wykonawców** jest wypłacana podczas realizacji projektu badawczego, a pozostała część wypłacana zostanie po przyjęciu części merytorycznej sprawozdania, proporcjonalnie do oceny końcowej.
- 5) Propozycje 3) i 4) zwiększą znaczenie recenzji końcowych z wykonanego wniosku. Ponieważ rzetelna ocena projektu już wykonanego jest bardziej czasochłonna niż recenzja wniosku o nowy projekt, proponujemy przyjąć zasadę, że honorarium za wykonanie recenzji końcowej przez recenzenta jest odpowiednio wyższe od honorarium za recenzowanie wniosku.